

hláškou si vyžádal svolení pozůstalostního soudu k podání výpovědi, i když jeho přihláška dosud na soud přijata není. O dědici, který má správu pozůstalosti platí to tím spíše. Avšak co překáží, aby kterýkoli účastník pozůstalostního řízení učinil návrhy pozůstalostnímu soudu, aby kurátor pozůstalosti, ad actum zřízený, vypověděl toho kterého zaměstnance? Otázkou jest, zda by stačilo do měsíce zaměstnanci dopsati a zároveň podat návrh u soudu — musil by do měsíce dojíti na soud, jde o lhůtu materiálně právní. Nestačí jen zjišťovat, do kdy právo měsíční

lhůty trvá, ale také kdy tato lhůta začíná, což může být přes zdánlivou protismyslnost věc dvojitá. Z textu § 810 obč. z. se podává, že názor, že o dědici nelze mluvit, dokud odevzdací listina není v právní moci, byl by nesprávný.

Sankce náhrady škody podobně však jako v případě § 51 sotva činí úlevu měsíční lhůty pro zaměstnavatele praktickou.

Žaloba podle odst. 2. § 52 směřuje podle obecných zásad proti dědici jako nabyvateli; žaloba proti pozůstalosti nemá opory v zákoně.

-DRAM-

Pojištění domácích dělníků.

Novelou č. 112/1934 Sb. z. a n. (v dal. textu uv. j.: novela) nebylo nic změněno na předpisech § 248 zák. č. 221/1924, ve znění z. č. 184/1928 (uváděn v dal. j. poj. zák.). Pojištění domácích dělníků má být upraveno vládním nařízením, které může stanovití výjimky ze zákona, zejména pokud jde o přihlašování a odhlašování, zařadování do mzdových tříd, vyměrování, předpisování a odvádění pojistného, vedení mzdových seznamů, způsobu zúčtování pojistného, případajících na zaměstnance, a o příslušnosti k nemocenské pojišťovně (§ 248, odst. 1. poj. zák.).

Vládním nařízením může být také stanoveno, že se domácí dělníci vyjímají z pojistné povinnosti, jestliže jejich výdělek v určitém časovém období nedosahuje určité nejmenší částky, kterou jest současně stanoviti (§ 248, odst. 1. poj. zák.).

Nařízením vlády může být dále stanoveno, že se domácí dělníci vyjímají z pojistné povinnosti pro případ invalidity a stáří, nedosáhnou-li týdně určitého minimálního výdělku. Tato minimální částka výdělku může být stanovena různě pro jednotlivé obvodů nebo obory domácí výroby a může být později také měněna (§ 248, odst. 2. poj. zák.).

Podle těchto podstatných ustanovení poj. zákona má být vydáno nařízení vlády. Pro přechodnou dobu byla Ústřední soc. pojišťovna zmocněna vydati Směrnice, podle nichž jest prováděti pojištění domácích dělníků, t. j. té skupiny pojištěnců, o nichž zvláštní definici podává § 3 novely (§ 248, odst. 8. poj. zák.). Směrnice schvaluje min. soc. péče.

Ústřední sociální pojišťovna splnila tento nesnadný úkol, a podle jejích Směrnic se provádí pojištění domácích dělníků ode dne 1. VI. 1932. (»Archiv«, roč. I., str. 92—103.)

Ze Směrnic je patrné, že zmocnění zákona (»stanoviti výjimky ze zákona, zejména« atd.) byl přikládán význam všeobecné plné moci, a

do Směrnic pojaty byly předpisy, kterými se pro provádění pojištění domácích dělníků mění ustanovení zákona nejen technického rázu, ale také ustanovení materiálně-právní povahy (na př. § 13, odst. 2., § 14 a 15 Směrnic).

V časopise »Soziale Rundschau« (roč. XIII., č. 9, odst. 70.) pojednal dr. Wohlrab dosti podrobně o otázce, nešla-li snad Ústřední sociální pojišťovna přes zákonodárcevo intenci a zneasáhla-li dále, než jak odpovídalo jejímu zmocnění, upravujíc odchýlně od zákona též některé předpisy materiálně-právní povahy pro pojištění domácích dělníků. Dr. Wohlrab dochází patrně kladného závěru a vytýká zvláště nedokonalou a vzájemně si odporující dikci jednotlivých odstavců § 248 poj. zák. (»možno stanoviti výjimky, zejména...«) nasvědčovalo by tomu, že jde o demonstrativní výpočet přípustných změn a že by tedy oprávnění Ú. S. P. nebylo nikterak omezeno. Leč již do větěk právě uvedeného předpisu zákona zasahuje rušivě do této úvahy, a ve slůvku »také« bylo by spatřovati omezení oprávnění. Stejný význam měl by také předpis § 248, odst. 2. poj. zák. a ze slůvka »dále« jest rovněž dovzovati, že paušální oprávnění podle § 248, odst. 1., písm. d), je tu po druhé omezeno tím, že zákon výslovně stanoví výjimku další.

Úvahám dr. Wohlraba, zejména jeho poukazu na nejasnou dikci odst. 1. a 2. § 248 poj. zák., nelze upřiti oprávněnosti. Těžko vysvětliti, proč hned po demonstrativním výpočtu přípustných výjimek je v dovětku odst. 1. § 248 uvedena jediná výjimka, tedy taxative, a k tomu tak, že omezuje demonstrativní výpočet předchozí věty a probouzí otázku, zda výjimky, uvedené v této větě, nejsou rovněž přesně stanoveny. Možno z tohoto znění dovoditi, že demonstrativně jsou vypočteny jediné výjimky ze zákona, které mají — se zřetelem

na zvláštní poměry domácí práce — vůbec umožniti praktické provádění pojištění této skupiny pojištěnců, tedy výjimky technického rázu, a že taxative byla stanovena jediná výjimka materiálně-právní povahy? V tomto případě bylo by nám souhlasiti s dr. Wohlrabem, že nejsou zmocněním zákona kryty předpisy § 13, odst. 2., a § 15 Směrnic, jimiž se odchýlí od všeobecných předpisů zákona upravují materiální nároky domácích dělníků na nemocenské a dobrovolné pokračování v pojištění.

Dále nelze vysvětliti význam odst. 2. § 248 (»může býti dále stanoveno... vyjímají z pojistné povinnosti pro případ invalidity a stáří...«), když přece dovětek odst. 1. § 248 obsahuje ustanovení: »vyjímají z pojistné povinnosti«, tedy obojího povinného pojištění: proti nemoci, invaliditě a stáří. Rozdíl mezi těmito předpisy odst. 1. a 2. § 248 je pouze ten, že se v odst. 1. použilo slůvka »také« a mzda, rozhodná pro vynětí z pojistné povinnosti, je v souvislosti s časovým obdobím, které má býti současně určeno, kdežto v odst. 2. je slůvko »dále« a časové období je určeno jedním týdnem.

Ve Směrnících bylo toto časové období určeno jedním měsícem, tedy podle dovětku odst. 1. § 248. Současně byl porušen neměnitelný předpis odst. 2., v němž ono časové období je určováno jedním týdnem.

Z uvedeného je vidět, že § 248 poj. zák. je nedokonalý a že prostě nebylo možno upravit Směrnice tak, aby snesly kritiku toho, kdo je posuzuje pouze podle přesného znění zákona. Vážnou námitku dr. Wohlraha stran zařadování domácích dělníků pro výpočet nemocenského možno nyní zeslabiti poukazem na odst. 4. a 7. § 12 novely. Zákon sám dovolil, aby tam, kde výdělkové poměry jsou příliš různorodé a mnohdy velmi komplikované, a kde zjišťování okolností vyžaduje zvláštního řešení, byly sjednávány dohody o zařadování pojištěnců do tříd (důvodová zpráva tisk č. 2690, komentář dr. Janošík-Riedel, str. 88). Výdělkové poměry domácích dělníků, kteří svou práci vykonávají začasť sezonně, jsou velmi proměnlivé, a tudíž odpovídá duchu dnešní zákonné úpravy, zabraňuje-li se zvláštním předpisem, aby náhodné, někdy záměrné výkyvy, byly rozhodné pro výši nemocenského. Ostatně Směrnice byly vydány po dohodě se zástupci odborových organisací a zaměstnavatelů a § 13, odst. 2, je také výsledkem dohody.

Je pravda, že rozhodčí a pojišťovací soudy mohou zkoumat platnost nařízení, tedy také platnost Směrnic, zvláště pak odst. 2. § 13. Nebyl ještě zaznamenán sporný případ o výši peněžitých dávek nemocenského pojištění. Avšak v jednom případě, ve kterém šlo rov-

něž o materiální nárok, rozhodl Vrchní pojišťovací soud (22. VI. 1935, čj. Cpo 1538/34-9) na základě odst. 5. § 13 Směrnic, podle něhož není nem. pojišťovna povinna poskytnouti na svůj náklad léčení a ošetřování ve veřejné nemocnici tomu domácímu dělníku, který má nárok toliko na naturální dávky nemocenského pojištění. Za geneze tohoto předpisu Směrnic byly vzhledem k ustanovením § 149 poj. zákona vyslovovány vážné obavy, zda možno Směrnici vyloučiti nárok nemocnice na ošetrovné. Vrchní pojišťovací soud uznal však toto ustanovení Směrnic za platné; a dlužno ještě poznamenati, že ve sporném případě šlo o právní posouzení, nikoli o stránku skutkovou.

Nyní k vlastnímu účelu tohoto pojednání:

Směrnice slouží k provádění pojištění domácích dělníků, t. j. té skupiny pojištěnců, kterou definuje § 3 poj. zák. Novelou byla však změněna nejenom textace § 3 poj. zák., ale byly uskutečněny i jiné důležité změny předpisů poj. zák. a tudíž je hodno úvahy, nejsou-li některé předpisy Směrnic z r. 1932 nyní obsoletní.

V textu § 3 byla kromě jiných — pro dokonalější definici — škrtnuta slova: »z povolání a nikoli pouze příležitostně« a takto byli domácí dělníci postaveni naroveň ostatním pojištěncům, pokud jde o důvody vynětí z pojistné povinnosti. To je také zdůrazněno v důvodové zprávě k novele (tisk č. 2690). Pokračující za tohoto předpokladu, uvádíme, že se Nejvyšší správní soud, který dosud § 3 poj. zák. vykládal přesně a vylučoval z povinného pojištění jediné práci příležitostnou, t. j. námezdní zaměstnání, které v poměru k určitému zaměstnavateli je zjevem toliko nahodilost a ojedinelým a netvoří pro svou nahodilost a krátkodobost řádný zdroj příjmů pracující osoby, určitě odkloní od dosavadního stanoviska, když zákon sám určil jinak předpoklady pojistné povinnosti. V každém sporném případě bude tedy nyní zkoumáno nejen zda nejde o práci příležitostnou, ale i nejsou-li tu kriteria vedlejšího zaměstnání.

Podle § 2, odst. 1., písm. a) Směrnic jsou z obojího pojištění vyňati domácí dělníci, kteří v určitém kalendářním měsíci nedosáhli na čisté mzdě ani 120 Kč. Vzhledem k tomu, že podle dosavadní judikatury Nejv. spr. soudu nebylo z povinného pojištění vyňato vedlejší zaměstnání, jest míti za to, že částkou 120 Kč bylo určeno měřítko příležitostného zaměstnání. Bylo-li dosud jisto, že pojistná povinnost nebude vyslovena, když domácí dělník nevydělal za měsíc 120 Kč, není po 1. VII. 1934 jistoty o tom, nebude-li z povinného pojištění vyňat i ten domácí dělník, který dosáhl na čisté mzdě aspoň 120 Kč. Prostě z toho důvodu, že může být zkoumáno, není-li do-

mácká práce vykonávána jako vedlejší zaměstnání.

Jestliže byly podstatně změněny předpisy § 3 poj. zák., mají býti změněny i Směrnice, sloužící k provedení zákona. Bylo by samozřejmé, aby ve smyslu novely bylo upraveno pojištění pouze těch osob, které domácíou práci vykonávají jako své hlavní zaměstnání, a aby byla opuštěna dosavadní intence, že výhod pojištění byli účastni i ti, kdož prostě dosáhli měsíčně aspoň 120 Kč na mzdě, nehledíc k tomu, že domácí práce nebyla pro ně hlavním zaměstnáním. Nebude sociálně nespravedlivé, budou-li tyto osoby z pojištění vyňaty.

V § 1 Směrníc nutno změnití odstavec 1. a 2., a to podle § 3 novely. Dlužno škrtnouti slova: »nejsouce živnostníky«, a to ve shodě s důvodovou zprávou, v níž se uvádí, že tato slova byla v textu zákona škrtnuta jako nepřesná a definici prodlužující. Nutno dále škrtnouti slova: »z povolání a nikoli pouze příležitostně«, ježto text Směrníc musí souhlasit s textem zákona, zvláště, je-li v odst. 1., písm. a), § 248 zák. citován § 3. To znamená, že při úpravě pojištění domácích dělníků podle § 248 nutno dbáti zásadních ustanovení § 3 a logicky také §§ 5 a 6 a). Podle § 248 možno sice mnohé upravití odchylně od zákona, nelze však stanovití výjimky ze zásadních ustanovení zákona o předpokladech pojistné povinnosti. Tento názor je také ve shodě s odst. 1. § 248 zák., že Směrnícemi lze stanovití určitou minimální mzdu, a to tak, že se z obojího pojištění vyjímá ten, kdo nedosáhl této mzdy. Zákonodárce tu rozhodně neměl na mysli rozšířiti okruh pojištěnců tak, že rozhodna je jediné výše mzdy a že povinné pojištění má býti prostě každý, kdo dosáhl této mzdy, aniž má býti brán zřetel na to, že vykonával domácíou práci jako vedlejší nebo dokonce příležitostné zaměstnání.

V 2. odst. § 1 Směrníc nutno podle dikce zákona nahraditi slovo »příležitostně« slovy: »menší měrou«. Jest míti za to, že dikce: »menší měrou« byla v novele zvolena proto, že z povinného pojištění je nyní vyňata domácí práce, vykonávaná jako vedlejší nebo příležitostné zaměstnání. Ve slovech: »menší měrou« je podle našeho názoru zahrnuto vedlejší i příležitostné zaměstnání.

V § 2 Směrníc dlužno ve smyslu ustanovení §§ 5 a 6, písm. a) novely, podle nichž jsou z povinnosti pojištění vyňaty ty osoby, které vykonávají práce nebo služby pouze příležitostně nebo jako vedlejší zaměstnání, upravití odst. 1., písm. a), o tom, že pro povinnost pojištění je rozhodna určitá částka čisté mzdy. Bylo již uvedeno, že dosavadní znění § 2, odst. 1., písm. a) Směrníc o tom, že z po-

vinného pojištění je vyňat domácí dělník, který v určitém kalendářním měsíci nedosáhl minimální čisté mzdy 120 Kč, bylo přizpůsobeno ustanovení § 3 poj. zák., podle něhož z povinného pojištění byla vyňata pouze práce příležitostná. Nyní, po změně zákoných předpokladů pojistné povinnosti domácích dělníků, bylo by záhodno uvedený již předpis Směrníc pozměnití podle znění zákona. Dlužno tudíž konkrétně, že z povinnosti pojištění je domácí dělník vyňat tehdy, když nedosáhl minimální mzdy, ačkoli vykonával domácí práci jako hlavní zaměstnání. Takto bude výhověno novým předpisům zákona o důvodech vynětí z povinnosti pojištění a ustanovení odst. 1. § 248 poj. zák.

Nová úprava § 2 Směrníc je nevyhnutelná, vezmeme-li v úvahu odst. 2., podle něhož jsou z povinného pojištění pro případ invalidity a stáří vyňaty osoby, uvedené v § 6 zákona. Jsou-li nyní podle ustanovení § 6, písm. a) novely vyňati z povinnosti pojištění ti, kdož vykonávají práce příležitostně nebo jako vedlejší zaměstnání, a vztahuje-li se tento předpis zákona také na domácí dělníky, nutno stejně upravití také předpisy Směrníc o vynětí domácích dělníků z povinného pojištění proti nemoci. Zůstane-li § 2 Směrníc nezměněn, vznikne situace, že důvody vynětí z povinnosti pojištění proti nemoci (příležitostné a vedlejší zaměstnání) budou jiné než důvody vynětí z pojištění pro případ invalidity a stáří. Tedy stav, jež Ústřední sociální pojišťovna nezamýšlela.

Podle odst. 1. § 174 novely zúrokuje se pojištění, nebylo-li zapláceno do 15 dní ode dne doručení platebního výměru. Výši úroků stanoví Ústřední sociální pojišťovna a její rozhodnutí má býti schváleno ministerstvem sociální péče. Obdobně je tato věc upravena § 11 Směrníc, avšak výše úroků (5%) je tam stanovena jako maximální. Podle odst. 1., § 174 novely činí 5% minimální hranici. Je tedy zapotřebí změnití odst. 2. § 11 Směrníc podle novely, neboť jinak nebyla by nemocenská pojišťovna oprávněna předsati vyšší úroky než 5%. Předpis odst. 1. § 174 novely, podle něhož Ústřední sociální pojišťovna může stanovití úroky vyšší než 5%, není materiálně právní povahy a bylo by možno usuzovati, že ustanovení odst. 1. § 11 Směrníc o 5% úrocích z prodlení je také výjimka podle odst. 1. § 248 zákona.

Podle posl. věty odst. 3. § 11 Směrníc může nemocenská pojišťovna vydati nejdéle do dvou měsíců platební výměry, když z měsíčních seznamů zjistí, že domácí dělník dosáhl nejnižší částky čisté mzdy teprve součtem mezd u několika zaměstnavatelů. K tomuto předpisu připojujeme několik úvah o důsledcích, navrhujeme však změny, ježto je na první po-

hled zřejmě, že je to předpis pořádkového rázu. Nemocenské pojišťovny jsou povinny prohlédnouti veškeré seznamy domácích dělníků za určitý měsíc, zjistiti, zda některý dělník nepracuje snad pro několik zaměstnavatelů a zda součet mezd dosažených u všech zaměstnavatelů nečiní aspoň minimální mzdu, rozhodnou pro povinnost pojištění. V kladném případě může nemocenská pojišťovna vyměřiti pojistné, poměrně pro všechny zaměstnavatele, avšak nejdéle do dvou měsíců po předložení měsíčních seznamů. Pojištění proti nemoci je ex lege, bez ohledu na to, byl-li předložen měsíční seznam a bylo-li vyměřeno a zapláceno pojistné. Je prostě nerozhodno, že nemocenská pojišťovna nesmí již předepsati pojistné a dávky nemocenského pojištění musí býti poskytnuty i v tom případě, je-li rozhodný měsíc, za který podle posl. věty odst. 3. § 11 nemůže býti předepsáno pojistné. Obdobná situace vzniká též v invalidním a starobním pojištění: měsíční seznamy byly předloženy, pojistné je podle zákona splatné a dotyčná doba bude započtena podle § 108 poj. zákona. Nerozhoduje, že pojistné nebylo vyměřeno, resp. že už nemůže býti vyměřeno.

Podle odst. 3. § 13 Směrnic mají nárok na peněžité dávky v mateřství pouze ty pojištěnky, které v posledních dvanácti měsících před porodem byly aspoň šest měsíců pojištěny. Ustanovením odst. 1. § 104 novely bylo nemocenským pojišťovnám umožněno určití stanovami, že peněžité dávky v mateřství přísluší pojištěnkám jen tenkrát, byly-li za posledních dvanáct měsíců před porodem pojištěny aspoň 180 dnů. Tato lhůta může býti prodloužena až na 270 dnů. Navrhujeme proto, aby odst. 3., § 13 Směrnic byl přizpůsoben textu § 104 novely, a to tak, že dosavadní ustanovení Směrnic platí pouze, není-li stanovami nemocenské pojišťovny určeno, že lhůta byla prodloužena na 181—270 dnů. Jinak bude stále nebezpečí, že nemocenské pojišťovny — ač-

koli určily pro ostatní pojištěnky stanovami delší lhůtu — budou musiti poskytovat domácí dělnicím peněžité dávky v mateřství, prokáží-li aspoň 180 dní pojištění. Hlavně proto, že podle § 16 Směrnic platí předpisy zákona, t. j. stanovы podle odst. 1., § 104 novely, pokud Směrnice neobsahují zvláštních ustanovení.

Dobrovolné pokračování v pojištění bylo pro domácí dělníky upraveno zvláštními předpisy § 15 Směrnic, ovšem v duchu § 250 poj. zákona. Máme pochybnosti, je-li kryto zákonem to ustanovení Směrnic, podle něhož domácí dělník může pokračovati v pojištění nejvýše v páté třídě. Zákon (§ 250) neobsahuje v tom směru žádného omezení.

Dobrovolné pokračování v pojištění bylo nově upraveno §§ 250 a 250 a). Dlužno konstatovati, že se předpisy Směrnic (§ 15) vůbec nesrovnávají s uvedenými ustanoveními novely. Hlavně proto, že novelou bylo zvláště upraveno dobrovolné pokračování v nemocenském pojištění a zvláště pokračování v pojištění invalidním a starobním. Předpisy § 15 Směrnic o jednotné úpravě pokračování v obojím pojištění podle § 250 poj. zákona sotva mohou býti aplikovány i nyní po 1. VII. 1934, zvláště, jsou-li předpisy Směrnic o podmínkách pokračování v nemocenském pojištění přísnější než ustanovení § 250 novely.

Pokud jde o podmínky pokračování v invalidním a starobním pojištění, neodpovídá předpis § 15 Směrnic vůbec intencím § 250 a novely. Navrhujeme tedy, aby § 15 Směrnic byl zrušen. Dobrovolné pokračování v pojištění může býti i pro domácí dělníky prováděno podle §§ 250 a 250 a) novely a bylo by pouze zapotřebí zvláštního ustanovení Směrnic o tom, jak mají býti stanoveny mzdové třídy.

Postačí všeobecný předpis, že mzdové třídy mají býti stanoveny na základě ustanovení § 12 novely, a to podle čisté mzdy za poslední kalendářní měsíc povinného pojištění.

DR. KAREL BALLEMBERGER:

Potvrzení o smlouvě a potvrzení o zaměstnání soukromých zaměstnanců.

(Dokončení.)

Žaloby na plnění, žaloby na náhradu škody.

a) *Žaloby na plnění podle § 44.* Domáhá-li se zaměstnanec vydání vysvědčení žalobou, musí vždy přesně uvést text potvrzení o zaměstnání, jehož se domáhá; nepostačí poukaz na »zákonné ustanovení« atp. Nejčastější případ se vyskytuje nevydání zaměstnavatelem zaměstnanci vysvědčení

v ú b e c. Zaměstnanec musí učiniti ovšem pokus vysvědčení vyzdvihnouti. Za pokus o vyzdvihnutí (žádost o vydání vysvědčení) musíme rozhodně pokládati podání žaloby. Neobstojí tudíž námitka předčasnosti žaloby uplatňované zaměstnavatelem, který tvrdí, že o vysvědčení nebylo žádáno. Námitku mohl by uplatňovati jedině tehdy, kdyby nejdéle při I. roku zaměstnanci žalobu vydal. Bylo-li